

Breukelen

Onderzoeken hoogspanningsstation

* S C A N O S / 0 0 0 0 0 7 9 5 4 *

second opinion

Breukelen

Onderzoeken hoogspanningsstation

second opinion

identificatie

identificatiecode:

815.14765.00

opdrachtleider:

mw. mr.drs. M.C. Lammens

auteur(s):

mw. mr.drs. M.C. Lammens
mw. ir. M. Groeneveld

planstatus

datum:

14-09-2009

opdrachtgever:

Ministerie van Economische Zaken

Inhoud

1. Inleiding	blz. 3
2. Bevindingen	5
2.1. Locatie onderzoeken	5
2.2. Landschap, cultuurhistorie en archeologie	6
2.3. Natuuronderzoeken	6
3. Conclusie en aanbevelingen	9
3.1. Conclusies	9
3.2. Aanbevelingen	9

Tennet T bv is voornemens binnen de gemeente Breukelen een nieuw hoogspanningsstation te realiseren. Hiervoor zijn verschillende alternatieve locaties onderzocht.

Voor de verschillende locaties zijn locatie- en natuuronderzoeken verricht, waarvan de resultaten zijn vastgelegd in een aantal rapportages. Het Ministerie van Economische Zaken heeft aan RBOI opdracht gegeven tot het uitvoeren van een second opinion met betrekking tot de volgende rapporten:

- Tennet Locatieonderzoek 380/150 kV-hoogspanningsstation Breukelen, Zeist, 8 november 2006;
- Croonen adviseurs, Locatieonderzoek 380/150 kV-hoogspanningsstation gemeente Breukelen, Rosmalen, 24 oktober 2007;
- Groen Team, Quickscan natuuraspecten locatieonderzoek voor een schakelstation te Breukelen, Moordrecht, datum ??;
- Groen Team, Natuurinventarisatie ten behoeve van realisatie van het 'Schakelstation Breukelen';
- Locatie B4, Moordrecht, datum ??;
- Groen Team, Natuurtoets Flora- en faunawet update locatie III Kortrijk ten behoeve van bouw schakelstation te Breukelen, Moordrecht, 14 oktober 2008;
- Vestigia, schakel- en transformatiestation langs de A2 Breukelen, bureauonderzoek archeologie en cultuurhistorie, Amersfoort, 24 april 2006;
- Wim Smit consult, Locatie 380kV station Breukelen, 2 maart 2009;
- Croonen adviseurs, reactie Wim Smit consult, 16 april 2009;
- Bezwaarschriften Spuistraat advocaten, 8 januari 2009, 4 maart 2009 en 26 maart 2009.

Het Ministerie van Economische Zaken wil weten of de bovengenoemde rapportages gedegen zijn uitgevoerd en of een rijksinpassingsplan voor het station daarop gebaseerd kan worden.

Ten behoeve van deze second opinion zijn de betreffende rapporten bestudeerd en beoordeeld op opzet, methoden van onderzoek, verkregen resultaten en onderbouwing van conclusies en aanbevelingen.

In dit rapport gaan wij eerst in op de locatieonderzoeken in zijn algemeenheid. Daarna wordt nog specifiek ingegaan op de onderzochte aspecten natuur en landschap. Ten slotte wordt een conclusie getrokken over de bruikbaarheid voor het rijksinpassingsplan.

2.1. Locatie onderzoeken

De onderzoeken van Tennet, Croonen en het rapport van Wim Smit consult met reactie van Croonen zijn beoordeeld. De bezwaarschriften van Spuistraat advocaten zijn hierbij betrokken.

Zowel Tennet als Croonen ontwikkelen een set criteria en subcriteria op basis waarvan de locaties zijn beoordeeld en afgewogen. Hoewel Wim Smit consult en Spuistraat advocaten kritiek hebben op deze methoden en de afbakening van het zoekgebied, voorzien wij hierin geen risico. De criteria zijn helder omschreven en voor het initiatief relevant. Zoals ook door eenieder is beaamd, zit er altijd een mate van subjectiviteit in. Het is vanwege de verschillende criteria uiteraard niet mogelijk om beide rapporten te gebruiken voor het rijksinpassingsplan.

Enige punt van kritiek op de beschrijving van de criteria is nog wel dat met name in het rapport van Tennet bij de beschrijving van de criteria al erg naar de lokale situatie wordt verwezen. Hierdoor ogen de criteria niet meer subjectief. Bijvoorbeeld in paragraaf 3.2 wordt het criterium 'koppeling aan grootschalige elementen genoemd' daar wordt de A2 en het spoor Amsterdam-Woerden genoemd, objectiever was geweest het te hebben over snelwegen en spoorlijnen.

In zowel het rapport van Tennet als van Croonen ontbreekt een gedegen beschrijving van de huidige situatie op de locaties. Ook wordt niet ingegaan op het (ruimtelijk) beleid voor de locaties en de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen (wel in het rapport van Croonen), zeg maar de autonome ontwikkeling. Zonder een gedegen beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling is het niet mogelijk een goede effectbeschrijving te maken van de komst van het hoogspanningsstation.

In het rapport van Tennet ontbreekt tevens een beschrijving van het initiatief: waar bestaat een hoogspanningsstation uit, wat moet er gebeuren om een hoogspanningsstation aan te leggen, welke mogelijke effecten zijn er in de gebruikfase (geluids- en lichthinder?). Beide rapporten verwijzen matig tot slecht naar gebruikte bronnen, conclusies zijn dus niet te verifiëren (bijvoorbeeld 'ruimtelijke reserveringen': welk beleid van gemeente en provincie is daarvoor geraadpleegd?). Ook door het ontbreken van visualisaties is de (effect)beschrijving slecht te volgen. In beide rapporten worden op sommige aspecten niet consequent alle locaties besproken. De wijze van scoren is onvoldoende toegelicht (bijvoorbeeld uit natuuronderzoek blijkt locatie II mogelijk de rugstreppad aanwezig, locatie II scoort 0; op locatie IX is deze soort ook mogelijk aanwezig en deze locatie scoort positief). Hierdoor komt de effectbeschrijving subjectief over.

De kritiek van Wim Smit consult en Spuistraat advocaten is voor een deel terecht.

Het rapport van Croonen achten wij meer bruikbaar als locatiestudie dan dat van Tennet, maar ook daar zijn nog zaken in te verbeteren, zoals consequent alle locaties bespreken en

werken met visualisaties. Bovendien is het rapport van Croonen gebaseerd op natuuronderzoeken die op punten gebreken vertonen (zie hierna).

2.2. Landschap, cultuurhistorie en archeologie

In de navolgende paragrafen worden de verschillende rapportages, genoemd onder de inleiding, nog specifiek besproken en waar nodig becommentarieerd op de aspecten landschap, cultuurhistorie en archeologie.

Tennet Locatieonderzoek 380/150 kV-hoogspanningsstation Breukelen

In het locatieonderzoek wordt subcriteria landschap onder verschillende kopjes besproken (pagina 5), maar niet visueel ondersteund door cultuurhistorische waardenkaarten en foto's of schetsen van het hoogspanningsstation en de masten. Tevens ontbreken wet- en regelgeving, de geschiedenis van het landschap en de bijzonderheden van het landschap (veenweidegebied) komen weinig naar voren, zodat er op basis van onvolledige informatie een conclusie wordt getrokken. De scores zijn niet te volgen zonder een gedegen beschrijving van de huidige situatie en een beschrijving van de effecten in woord en in beeld. Alleen van de voorkeurslocatie hebben wij van de gemeente een tweetal visualisaties en aanvullende beschrijving ontvangen.

Croonen adviseurs, Locatieonderzoek 380/150 kV-hoogspanningsstation

Op pagina 14 uit het locatieonderzoek is niet bekend wie deze landschappelijke effecten bespreekt en op grond van welke gegevens (literatuur?). Tevens zijn er geen kaarten die het verhaal ondersteunen en dat maakt het hele verhaal moeilijk te plaatsen. Ook hier ontbreekt de geschiedenis van het landschap en bijzonderheden van het landschap komen weinig naar voren.

Vestigia, archeologie en cultuurhistorie

Duidelijk en compleet rapport als het gaat om archeologie. Cultuurhistorie is echter wat summier en een compleet cultuurhistorisch verhaal en overzicht met kaarten ontbreekt dan ook.

2.3. Natuuronderzoeken

Algemeen

Voor alle rapporten geldt dat het toepasselijke beleid en wet- en regelgeving niet of niet volledig wordt beschreven. Er wordt geen aandacht besteed aan gebiedsbescherming, alleen soortenbescherming komt in de rapportage aan de orde. Niet alleen is de Flora- en faunawet van belang voor doorgang van de betreffende planontwikkeling, maar ook de Natuurbeschermingswet en het beleid rond de ecologische hoofdstructuur.

Er wordt onvoldoende aandacht besteed aan het onderscheid tussen effecten in de aanlegfase en in de gebruiksfase. De beschrijving van permanent versturende effecten als licht- en geluidshinder en mogelijke maatregelen om versturende effecten te voorkomen of te mitigeren worden niet besproken.

Gelet op recente jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is het zeer lastig vrijstelling of ontheffing te krijgen voor soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn en bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Op basis van het argument 'belang van ruimtelijke inrichting' kan geen vrijstelling of ontheffing van de Flora- en faunawet worden verkree-

gen. Ontheffing is nog wel mogelijk op basis van reden van 'groot openbaar belang'. Het is zaak voor het rijksinpassingsplan te beschikken over actueel en volledig veldonderzoek naar deze soorten en kritisch te kijken naar mogelijke mitigerende (en compenserende) maatregelen.

Tennet Locatieonderzoek 380/150 kV-hoogspanningsstation Breukelen

Wat wordt er op pagina 12 bedoeld met redelijk waardevol? Op grond waarvan, welke soorten bepalen dat het gehele gebied ecologisch redelijk waardevol is?

Op pagina 12 zou een kaart van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) het verhaal verduidelijken.

Croonen adviseurs, Locatieonderzoek 380/150 kV-hoogspanningsstation

Tennet locatieonderzoek geeft aan (pagina 2) dat de oppervlakte van het hoogspanningsstation 1,7 ha groot is en Croonen adviseurs hebben het over 2 ha (pagina 4), wel belangrijk gezien het veldonderzoek en de grootte van de onderzoekslocatie.

Er wordt te weinig vermeld over zwaar beschermde soorten.

Groen Team, Quickscan natuuraspecten locatieonderzoek voor een schakelstation

De rapportage is een quickscan en dat wekt verwarring, want er is voor meerdere soortengroepen als reptielen, amfibieën, vissen, zoogdieren (vleermuizen en muizen), vaatplanten en broedvogels (holtebroedende standvogels) uitgebreid onderzoek gedaan, alleen is dit onvolledig. Voor een soort als de rugstreeppad (pagina 15) dient verspreid over verschillende seizoenen onderzoek gedaan te worden, zodat het exacte gebiedsgebruik van de aanwezige soorten bekend is en geen exemplaren gemist worden. Denkbaar is dit niet te doen ten behoeve van een locatiekeuze, het moet wel gebeuren op de voorkeurslocatie die in het ruimtelijk plan wordt mogelijk gemaakt.

Ook het vleermuizenonderzoek (pagina 17), dat bestaat uit meerdere nachtelijke veldbezoeken in mei en juni, is niet voldoende. Gezien de verschillende soorten vleermuizen die allen op verschillende manieren gebruik kunnen maken van de betreffende locatie en het feit dat er alleen naar kraamkolonies gekeken is (want in mei en juni kun je alleen kraamkolonies waarnemen), geeft aan dat het onderzoek naar vleermuizen onvolledig is. Er dient voor een uiteindelijk ruimtelijk besluit voor de voorkeurslocatie gespreider en over verschillende seizoenen (voorjaar-zomer en herfst) onderzoek gedaan te worden naar vleermuizen, zodat het exacte gebiedsgebruik van de aanwezige soorten bekend is.

In het rapport wordt de zorgplicht uit de Flora- en faunawet niet genoemd. Verder ontbreekt een beschrijving van de gebruikte onderzoeksmethoden.

Groen Team, Natuurinventarisatie Schakelstation Breukelen locatie B4

Op pagina 2 worden twee locaties, namelijk B4 en A5, aangegeven waar mogelijk het hoogspanningsnetwerk gerealiseerd kan worden, alleen locatie B4 wordt in de natuurinventarisatie meegenomen. Er is geen onderbouwing waarom locatie B4 besproken wordt en A5 niet.

Op pagina 6 wordt aangegeven dat op basis van literatuurgegevens in combinatie met een algemene veldverkenning een ecologische inschatting gemaakt is, het gaat hier dan om een ecologische quickscan, maar in het vervolg hier op pagina 8 is nader veldonderzoek gedaan naar de verschillende soortengroepen. Het voorgaande komt niet duidelijk naar voren in de rapportage en zorgt voor verwarring.

Op pagina 9 (rugstreeppad) blijkt dat er twee nachtelijke veldbezoeken uitgevoerd zijn, beide onderzoeken in mei. Zoals al opgemerkt moet een veldbezoek over een langere periode worden uitgevoerd. Het huidige rapport laat zien dat er alleen in mei 2 nachten veldbezoek is uitgevoerd, dit is onvolledig. Bij warmer weer kunnen in juni weer nieuwe larven

gevonden worden. Het veldonderzoek dient meerdere keren en verspreid over mei en juni plaats te vinden.

Dit geldt tevens voor het vleermuizenonderzoek (pagina 14) dat bestaat uit twee nachtelijke veldbezoeken in mei. Gezien de verschillende soorten vleermuizen die allen op verschillende manieren gebruik kunnen maken van de betreffende locatie en het feit dat er alleen naar kraamkolonies gekeken is (want in mei kun je alleen kraamkolonies waarnemen), geeft aan dat het onderzoek naar vleermuizen onvolledig is. Er dient frequenter en over verschillende seizoenen (voorjaar-zomer en herfst) onderzoek gedaan te worden naar vleermuizen, zodat het exacte gebiedsgebruik van de aanwezige soorten bekend is.

Er is dus voor meerdere soortengroepen te weinig (onvolledig) onderzoek gedaan om te kunnen concluderen dat deze zwaar beschermde soorten niet verwacht worden op locatie B4. Op pagina 16 is een soort van de Rode Lijst aangegeven, namelijk de patrijs er wordt verder weinig aandacht gegeven aan het feit dat voor deze soort een compensatieplicht geldt bij aantasting van het leefgebied van deze soort.

Groen Team, Natuurtoets Flora- en faunawet update locatie III/B4 Kortrijk

De nieuwe actuele informatie is in een notievorm geplaatst, dit is verwarrend. Voor actualisatie had de oude rapportage als uitgangsvorm kunnen worden gebruikt, zodat de ecologie-tekst beter aansluit.

Op pagina 3 is niet duidelijk aangegeven voor welke soorten en waarom voor die soorten nader onderzoek is uitgevoerd? Waarom is er bijvoorbeeld geen seizoens- en gebiedsdekkend vleermuizenonderzoek uitgevoerd? Het voorgaande vleermuizenonderzoek was onvolledig en is inmiddels verouderd. Dit geldt tevens voor het vissenonderzoek.

Op pagina 8 is onder preventieve maatregelen rugstreeppad, geen periode of datum aangegeven waarin het paddenscherp geplaatst moet worden, voorafgaand aan de grondwerkzaamheden. Ook is niet aangegeven dat door de betreffende maatregelen geen ontheffing voor rugstreeppadden nodig is.

Tevens ontbreekt hier gebiedsbescherming. De ecologische hoofdstructuur wordt niet besproken in het rapport, maar de locatie is wel gelegen op korte afstand van de ecologische verbindingzone (EVZ) zuid van de spoorlijn Breukelen-Woerden. Er dient dan ook goed gekeken te worden naar mogelijke negatieve effecten als gevolg van de planontwikkeling op de nabijgelegen EVZ.

Bezwaarschriften Spuistraat advocaten

Rapportage Second opinion Natuurtoets 'Schakelstation Breukelen' locatie B4 geeft aan wat er ontbreekt in de natuurtoets, echter is dit nog onvolledig voor aanvullingen voor wat betreft de opmerkingen op de Natuurinventarisatie ten behoeve van realisatie van het 'Schakelstation Breukelen' locatie B4, zie hiervoor 2.4.

3. Conclusie en aanbevelingen

9

Op basis van de hiervoor gemelde bevindingen is een conclusie ten aanzien van de in de inleiding genoemde opdracht getrokken en wordt vervolgens naar aanleiding van deze conclusie een aantal aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

3.1. Conclusies

Algemeen

De locatieonderzoeken van Tennet en Croonen zijn naar onze mening lastig te volgen en van onvoldoende kwaliteit om de locatiekeuze op te baseren:

- er ontbreekt een degelijke beschrijving van de huidige situatie en het ruimtelijke beleid;
- de effectbeschrijving van de diverse locaties zijn erg kort geformuleerd en door het ontbreken van visualisaties lastig te volgen. De scores van de diverse locaties komt daarvoor subjectief over;
- in rapport van Tennet is de locatiekeuze duidelijk gebaseerd op andere (sub)criteria dan ecologie. In rapport van Croonen krijgt ecologie wat meer gewicht. Vanuit strategisch oogpunt is het verstandig om aan ecologie wat meer gewicht te geven binnen de beoordeling. Mogelijk zelfs op grond van de ecologische knelpunten de meest geschikte planlocatie te kiezen.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

In de rapporten wordt het vigerende beleid (inclusief kaartmateriaal) onvoldoende beschreven. De beschrijving van de geschiedenis van het landschap en bijzonderheden van het landschap komen weinig naar voren. Een uitgebreid hoofdstuk over cultuurhistorie ontbreekt.

Natuur

Er is sprake van drie rapporten van Groenteam. Het eerste is ten behoeve van het locatieonderzoek. Hoewel wij kritiek hebben op dat rapport is het met enige aanvullingen ten behoeve van een locatiekeuze wel geschikt. Denkbaar is dat voor een locatiekeuze een quickscan plaatsvindt en alleen voor de voorkeurslocatie nader veldonderzoek. De twee rapporten met nader onderzoek op de voorkeurslocatie volstaan niet voor het ruimtelijke besluit, het rijksinpassingsplan. Het is het noodzakelijk de veldonderzoeken aan te vullen en onderzoek te doen naar effecten op beschermde gebieden. Ten slotte moeten tijdelijke en permanent verstorende effecten als lichthinder, geluidshinder en bewegingsverstoring worden beschreven.

3.2. Aanbevelingen

Wij bevelen u aan het rapport van Croonen te actualiseren en aan te vullen. Aan ecologie kan wat meer gewicht worden gegeven binnen de beoordeling. Mogelijk zelfs op grond van de ecologische knelpunten de meest geschikte planlocatie te kiezen. Om een juiste inschat-

ting te kunnen maken van de landschappelijke (cultuurhistorische) waarden op de verschillende locaties, adviseren wij een gedegen aanvullend onderzoek te verrichten waarbij het actuele beleid en wet- en regelgeving voor landschap en cultuurhistorie wordt meegenomen en aan de hand daarvan een beoordeling plaatsvindt.

Voor de voorkeurslocatie frequent over verschillende seizoenen veldonderzoek verrichten. Voor vleermuizen dient het veldonderzoek volgens het vleermuizenprotocol (VZZ, 2008) te worden uitgevoerd. Voor de rugstreeppad zijn de onderzoeksmethoden zorgvuldig beschreven in de handleiding van het monitoren van amfibieën (RAVON, 2001). Voor broedvogels in de handleiding voor onderzoek naar broedvogels (SOVON, 2004). Tevens dient door middel van beschikbare gebiedsgegevens (Invite en provincie Zuid-Holland en biotoopverkenning) gebiedsbescherming meegenomen te worden.

Voor het rijksinpassingsplan dient in de plantoelichting verder een beschrijving plaats te vinden van het actuele ruimtelijke beleid, moet een watertoets worden uitgevoerd, dienen gegevens over de bodemkwaliteit, eventueel aanwezige kabels en leidingen te worden opgenomen.